

17.8.2023

VN/4564/2020

VN/4564/2020-OM-22

Maa- ja metsätalousministeriö

Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kasvinsuojeluaineista annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Luonnoksessa ehdotetaan lisättäväksi kasvinsuojeluaineista annettuun lakiin EU:n virallista valvontaa koskevan asetuksen täydentämisen edellyttämät säännökset sekä säädettäväksi uusista hallinnollisista seuraamusmaksuista. Oikeusministeriö on tarkastellut luonnosta lausunnosta ilmenevin osin.

Eräitä säännöskohtaisia huomioita

Koulutuksen järjestäjä

Ehdotettuun 9 §:ään lisättäisiin uusi säännös: ”Koulutuksen järjestäjä voi käyttää asiantuntijoita koulutuksen antamisessa.” Säännöstä ei ole käsitelty säännöskohtaisissa perusteluissa. Luonnoksessa todetaan, että voimassaolevaa 9 §:ää muutetaan siten, että siitä poistetaan maininta koulutuksen järjestäjän palveluksessa olevasta kouluttajasta, sillä koulutuksen järjestäjäksi hyväksyttäisiin vain luonnollinen henkilö. Muutoksella pyritään varmistamaan koulutuksen järjestäjäksi hyväksytyjen henkilöiden riittävä osaaminen ja kokemus. Samanaikaisesti lakiin ehdotetaan lisättäväksi edellä siiteerattu säännös asiantuntijoiden käyttämisestä. Näin muodostuva sääntelykokonaisuus jää osin epäselväksi säännöskohtaisten perusteluiden puuttuessa esimerkiksi asiantuntijoiden pätevyysvaatimusten osalta (vrt. voimassa oleva 9 §:n 2 mom. jossa tiettyä osaamista edellytetään palveluksessa olevilta kouluttajilta). Perusteluissa voisi vielä täsmentää, mikä on koulutuksen antamisessa käytettävän asiantuntijan ja kouluttajan välinen ero.

Rekisteröinnin, hyväksymisten ja lupien peruuttaminen (39 a ja b §)

Luonnoksen 39 a ja 39 b §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että korjaamista koskevaa määräaika ei tarvitsisi antaa, jos puute on niin olennainen, ettei Tukesin arvion mukaan sitä saada korjattua kohtuullisessa määräajassa. Vaikuttaa siltä, että sääntely tulisi muotoilla pikemminkin niin, että siinä todetaan, missä tilanteissa tai millä edellytyksillä rekisteröinti, hyväksyntä tai lupa oli mahdollista peruuttaa välittömästi (vrt. esim. rehulain 55 §:n 2 mom.).

Luonnoksen 39 a §:n 2 momentin mukaan ”rekisteröinnin voimassaolo voitaisiin peruuttaa myös väliaikaisesti, jos puute on mahdollista poistaa. Väliaikainen kiello on voimassa, kunnes viranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa”. Epäselväksi jää säännöksen suhde 1 momenttiin, jossa jo mahdollistetaan puutteen korjaaminen määräajassa. Edelleen rekisteröintiä on aina mahdollista hakea uudelleen. Teknisenä huomiona momentissa puhutaan toisaalta väliaikaisesta peruuttamisesta ja toisaalta väliaikaisesta kiellosta.

Teknisenä huomiona: väliaikaista kielloa koskeva valituskiello voimassaolevassa 48 §:ssä viittaisi 38 §:ään ehdotettujen muutosten seurauksena väärään momenttiin.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
 00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

09 1606 7730
 +358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
 oikeusministerio.fi

Hallinnollinen seuraamusmaksu 40 a §

Luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi hallinnollinen seuraamusmaksu. Osa nykyisen rangaistussäännöksen piiriin kuuluvista teoista siirrettäisiin seuraamusmaksusääntelyn piiriin (dekriminalisointi). Dekriminalisoinnista olisi kyse ilmeisesti 40 a §:n 1 momentin 1-4 kohdissa. Vaikuttaa siltä, että 5-kohdassa kyse olisi uudesta sanktioinnista. Näiltä osin olisi syytä vielä lähtökohteisesti kattaviin perusteluihin lisätä perustelut siitä, että uusi seuraamusmaksu täyttää perusoikeuksien rajoitusedellytykset (mm. viimesijaisuus, oikeasuhtaisuus ja välttämättömyys eli minkä vuoksi ko. laiminlyönti on sanktioitava ja hallinnolliset pakkokeinot katsottava riittämättömiksi).

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Esitysluonnoksen mukaan Oikeusrekisterikeskus huolehtisi uusien seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta. Luonnoksesta puuttuvat kuitenkin arviot vuosittain määrättävien seuraamusmaksujen määrästä ja täytäntöönpanotehtävästä Oikeusrekisterikeskukselle mahdollisesti aiheutuvasta määrärahatarpeesta. Oikeusministeriö pitää välttämättömänä, että jatkovalmistelussa tällainen arvio lisätään esitykseen. Seuraamusmaksujen täytäntöönpanossa on kyse uudesta pysyväisluonteisesta tehtävästä, ja Oikeusrekisterikeskukselle syntyvät seuraamusmaksujen aiheuttaman lisätyön kattamiseen tarvittavat lisämäärärahatarpeet tulee huomioida hallituksen esityksen taloudellisissa vaikutuksissa ja talousarviomenettelyssä.

Henkilötietojen suoja

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotukseen sisältyy EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 soveltamisalaan kuuluvaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa erityissääntelyä. Oikeusministeriö esittää huomioita erityisesti kansallisen liikkumavaran käytöstä, rekistereitä ja julkista tietopalvelua koskevista säännöksistä sekä rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvästä käsittelystä.

Kansallinen liikkumavara

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset liittyvät erityisesti valvontarekisteriin, julkiseen tietopalveluun ja tietojen luovuttamiseen. Esitysluonnoksessa on kiinnitetty huomiota tietosuoja-asetuksen mahdollistamaan kansalliseen liikkumavaraan, jonka käyttö vaikuttaisi perustuvan asetuksen 6 artiklan 3 kohtaan. On myös hyvä huomata, että tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan lisäksi 2 kohtaan sisältyy 1 kohdan c ja e alakohdan kannalta merkityksellistä kansallista liikkumavaraa. Luonnoksessa on huomioitu se, että perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4-5). Erytysäännökset myös näyttäisivät melko rajallisilta. Oikeusministeriö toteaa kuitenkin, että perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt sääntelyn tarpeen osalta huomiota henkilötietojen suojaan kohdistuviin riskeihin, erityisesti silloin, kun käsittely koskee arkaluonteisia tietoja.

Otaen huomioon, että tietosuoja-asetus on yksityiskohtainen ja suoraan sovellettava säädös, kansallista liikkumavaraa on käytettävä rajoitetusti esimerkiksi asetusta täydentävän rekisterisääntelyn osalta. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, onko voimassa olevan lain säännöksiä arvioitu siitä lähtökohdasta, ovatko ne edelleen perusteltuja ja välttämättömiä henkilötietojen suojaan kohdistuvien riskien kannalta, taikka edellyttääkö valvonnan asianmukainen järjestäminen tai täytäntöön pantava EU-lainsäädäntö sitä, että kansallisesti säädetään valvontarekisteristä. Vaikka rekisterisääntely olisi viimeksi mainituista syistä tarpeen, sen yksityiskohtien tarpeellisuutta olisi joka tapauksessa hyvä arvioida riskiperusteisesti henkilötietojen osalta. Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa ehdotettuja säännöksiä perustellaan lähinnä sillä, että tietosuoja-asetus mahdollistaa ne. Esimerkiksi henkilötunnuksen käsittelyn osalta sääntelyliikkumavaraa on käytetty jo tietosuojalain (1050/2018, 29 §). Sinänsä henkilötunnuksen osalta erityissäännös voi olla tarpeen, jos tietosuojalain 29 §:n säännökset eivät sellaisenaan kata lakiehdotuksessa tarkoitettua käsittelytilannetta, huomioiden henkilötunnuksen käsittelyyn liittyvät riskit.

Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 46/2022 vp, kohta 6, sekä PeVL 25/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4). Esitysluonnosta olisi syytä vielä täsmentää tekemällä selkoa kansallisen liikkumavaran käytöstä ja sen vaikutuksista perus- ja ihmisoikeuksien suojaan. Myös tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdasta seuraa vaatimus arvioida,

millä perusteella ehdotukset ovat tietosuoja-asetuksessa tarkoitettulla tavalla yleisen edun tavoitteen mukaisia ja oikeasuhteisia. Pelkästään se, että tietosuoja-asetus mahdollistaa sääntelyn, ei sellaiseen tee erityissääntelyä yleisen edun tavoitteen mukaista ja oikeasuhtaista. Kansallisen liikkumavaran käytöstä tulee tehdä asianmukaisesti selkoa hallituksen esityksissä myös silloin, kun tarkoituksena on muuttaa voimassa olevaa kansallista erityissääntelyä. Kansallisen liikkumavaran käytöstä olisi myös hyvä tehdä selkoa säännöskohtaisesti.

Valvontarekisteri ja rekisterinpito

Ehdotetun 35 §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan voimassa oleva 35 § jaettaisiin selkeyden vuoksi 35, 35 a ja 35 b §:ksi. Oikeusministeriö toteaa, että 35, 35 a, 35 b ja 35 c §:stä sekä niitä koskevista perusteluista jää kuitenkin epäselväksi, onko tarkoitus säätää yhdestä rekisteristä vai useammasta erillisestä rekisteristä, ja mikä näiden välinen suhde sekä toisaalta niiden tarkoitettu suhde ruokahallinnon tietovarantoon olisi. Erityisesti 35 a §:ssä käytetty tiedosto-termi aiheuttaa epäselvyyttä sen suhteen, olisiko pykälässä tarkoitus säätää tarkentavasti valvontarekisterin tiettyä osaa koskien vai olisiko tarkoitus säätää erillisestä viranomaisen rekisteristä.

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 35 §:n 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää valvontaa varten rekisteriä hyväksytyistä kasvinsuojeluaineista, koulutuksen ja tutkimuksen järjestäjästä, kasvinsuojeluaineiden levitysvälineiden testaajista sekä kasvinsuojeluaineita koskevan tutkimuksen suorittaneista. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin rekisterin suhteesta ruokahallinnon tietovarantoon. Huomioiden mitä ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) säädetään yhteisrekisterinpidosta, 35 §:n 1 momentista jää hieman epäselväksi, tarkoitettaisiinko Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävällä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua rekisterinpitäjää. Säännöstä olisi hyvä täsmentää siinä tapauksessa käyttämällä tietosuoja-asetuksen mukaista rekisterinpitäjän käsitettä, ja perusteluissa olisi tarpeen huomioida sen suhde ruokahallinnon tietovarannon rekisterinpitäjään.

Oikeusministeriö viittaa lisäksi edellä lausuttuun kansallisen liikkumavaran käytöstä, joka koskee myös rekisterinpitäjästä säätämistä siinä tapauksessa, että rekisterisääntelyä pidetään välttämättömänä. Tietosuoja-asetus ei edellytä rekisterinpitäjästä säätämistä. Rekisterinpitäjästä säätäminen on kuitenkin asetuksen nojalla mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Rekisterinpitäjästä säätämistä voidaan pitää erityisen perusteltuna silloin, kun rekisterinpitäjä on viranomainen tai rekisterinpitäjästä voisi muutoin olla epäselvyyttä. Rekisteröidyn oikeuksien toteutumisen kannalta on tärkeää, ettei lainsäädäntö jätä epäselväksi sitä, mikä taho on vastuussa henkilötietojen käsittelyä koskevien vaatimusten noudattamisesta.

Julkinen tietopalvelu

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 35 c §:ssä säädettäisiin uudesta julkisesta tietopalvelusta. Esitysluonnoksessa on hyvin tunnistettu tarve rajata tietojen hakeminen palvelusta ainoastaan yksittäisiin hakuihin. Ehdotetun 35 c §:n säännöskohtaisissa perusteluissa ja säätämisyjärjestysperusteluissa olisi kuitenkin hyvä täsmentää, että kyse on perustuslain tulkintakäytännöstä johtuvasta vaatimuksesta, vaikkakin asialla on yhteys henkilötietojen suojaan.

Luonnoksen 35 c §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä 35 §:ssä tarkoitettua rekisteristä tiedon 10 §:n mukaisen tutkimuksen suorittaneen nimestä (julkinen tietopalvelu). Pykälän 2 momentin mukaan palvelusta voi hakea tietoa vain yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena rekisteröidyn nimeä tai tunniste-numeroa. Oikeusministeriö toteaa, että ehdotettu sääntely tarkoittaisi poikkeamista julkisuuslain 16 §:n 3 momentista. Tämä ei kuitenkaan käy ilmi esitysluonnoksesta, vaan päinvastoin julkisuuslakiin viitataan valvontarekisterin osin yleisesti 35 b §:ssä. Esitysluonnosta olisi tältä osin täsmennettävä. Perusteluissa olisi hyvä myös kiinnittää huomiota siihen, että kun tieto luovutetaan yleisen tietoverkon kautta, viranomainen ei voi varmistua luovutuksensaajan oikeudesta henkilötiedon käyttämiseen, koska tieto on kenen tahansa yleisen tietoverkon käyttäjän saatavissa. Tällöin ei voida myöskään varmistua tiedon myöhemmistä käyttötarkoituksista. Mikäli 35 §:ssä tarkoitettua henkilötiedot kerätään eri tarkoitusta varten kuin niitä luovutetaan julkisessa tietopalvelussa 35 c §:ssä (tai 35 a §:ssä) tarkoitettulla tavalla, esitysluonnoksessa olisi erityisesti syytä arvioida ehdotettua sääntelyä tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyt käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimuksen kannalta. Tietosuoja-asetus mahdollistaa sen, että jäsenvaltiot soveltavat yhteen henkilötietojen suojan ja viranomaisen asiakirjojen julkisuuden. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohta antaa mahdollisuuden poiketa käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta edellyttäen, että kansallinen lainsäädäntö muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen tietosuoja-asetuksen 23 artiklasta ilmenevien tavoitteiden turvaamiseksi. Näitä tavoitteita ovat muun muassa muut unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät

tavoitteet, erityisesti unionille tai jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu sekä kansanterveys ja sosiaaliturva.

Suostumus

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 35 a §:n 2 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto julkaisee ja ylläpitää valvontarekisterin tietojen perusteella yleisesti saatavilla olevaa luetteloa koulutuksen järjestäjistä, tutkinnon järjestäjistä ja kasvinsuojeluaineiden levitysvälineiden testaajista. Luettelossa julkaistaisiin suostumuksen perusteella myös henkilön osoite, sähköpostiosoite ja puhelinnumero. Ensinnäkin ylimääräiseen henkilötietojen asettamiseen yleisesti saataville on syytä suhtautua kriittisesti, huomioiden siihen liittyvät yksityiselämän suojaan kohdistuvat riskit ja väärinkäytösten riskit. Momentin osalta jää epäselväksi, onko suostumus tarkoitettu käsittelyn oikeusperusteeksi. Jatkovalmistelun aikana olisi hyvä kiinnittää huomiota siihen, että tietosuoja-asetuksen 6 artikla ei mahdollista kansallisen sääntelyliikkumavaran käyttöä silloin, kun käsittelyn oikeusperuste on suostumus. Toisaalta on myös syytä kiinnittää huomiota siihen, että suostumus ei lähtökohtaisesti sovellu viranomaisen henkilötietojen käsittelyperusteeksi (tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 43 kappale).

Perustuslakivaliokunta on katsonut perusoikeusrajoituksen kohteeksi joutuvan henkilön suostumuksella voivan olla merkitystä valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa, mutta pitänyt tällaista sääntelytapaa kuitenkin ongelmallisena ja korostanut suurta pidättyväisyyttä suostumuksen käyttämisessä perusoikeuksiin puuttumisen oikeutusperusteena. Valiokunta on pitänyt oleellisena sitä, mitä voidaan pitää oikeudellisesti relevanttina suostumuksena tiettyssä tilanteessa, ja edellyttänyt suostumuksenvaraisesti perusoikeussuojaan puuttuvalta lailta muun muassa tarkkuutta ja täsmällisyyttä, säännöksiä suostumuksen antamisen ja sen peruuttamisen tavasta, suostumuksen aitouden ja vapaaseen tahtoon perustuvuuden varmistamista sekä sääntelyn välttämättömyyttä (PeVL 19/2000 vp, s. 3/II, PeVL 27/1998 vp, s. 2/II sekä PeVL 19/2000 vp, s. 3/II). Vastaavasti tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 43 kohdan mukaan suostumuksen ei pitäisi olla pätevä oikeudellinen peruste henkilötietojen käsittelylle, jos rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välillä on selkeä epäsuhta. Johdanto-osan mukaan, kun rekisterinpitäjänä on viranomainen, on epätodennäköistä, että suostumus on annettu vapaaehtoisesti kaikissa kyseiseen tilanteeseen liittyvissä olosuhteissa. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että suostumusta voidaan käyttää henkilötietojen käsittelyn oikeusperustetta täydentävänä suojatoimena (PeVL 20/2020 vp, s. 6-8; ks. myös StVM 17/2020 vp, s. 3-4).

Oikeusministeriö korostaa, että jatkovalmistelussa olisi ensinnäkin syytä arvioida tarkemmin perusteita 35 a §:n 2 momentissa mainittujen tietojen julkaisemiselle. Jos ehdotuksessa pitäydytään, olisi lisäksi arvioitava momentissa tarkoitettujen käsittelyn oikeusperustetta. Edellä viitatus lausuntokäytännön valossa luonnollisten henkilöiden osoite- ja yhteystietojen saattamista yleisesti saataville viranomaisen toimesta, vaikkakin suostumuksen perusteella, on arvioitava erityisen kriittisesti. Esitysluonnoksesta jää myös epäselväksi, olisiko näitä tietoja tarkoitus asettaa yleisesti saataville julkisen tietoverkon välityksellä.

Rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 31 §:n uuden 2 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla, Ruokavirastolla ja Tullilla on lisäksi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta välttämättömät tiedot sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettua sakkorekisteristä tämän lain 40 a §:n mukaisen seuraamusmaksun määräämistä varten. Luonnoksen perusteluissa on tältä osin sinänsä asianmukaisesti viitattu tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain sääntelyyn sekä sidottu rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittelyä tietosuojalain mukaisiin suojatoimiin. Rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvää käsittelyä koskevat ehdotukset myös vaikuttavat pääasiallisesti tarkoituksenmukaisilta. Esitysluonnoksen perusteluja voisi kuitenkin vielä täydentää arviolla siitä, että tietosuojalain suojatoimia koskevalla sääntelyllä voidaan varmistaa asianmukainen ja riittävä suojan taso rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi juuri kyseisessä käsittelytilanteessa, huomioiden ne riskit ja uhat, joita sakkorekisteristä saatavien tietojen käsittelystä mahdollisesti aiheutuu rekisteröidylle. Teknisenä huomiona oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että tietosuoja-asetuksen suomenkielisessä versiossa 10 artiklan tekstiä on oikaistu siten, että termin ”rikkomus” sijasta käytetään termiä ”rikos”.

Oikeusministeriö toteaa lisäksi, että esitysluonnoksen säännöskohtaisia ja säätämisyjärjestysperusteluja arkaluonteisista tiedoista olisi syytä korjata. Luonnoksen tiedonsaantioikeutta koskevien osioiden mukaan ehdotetun lain mukaiset tiedot sisältävät myös henkilötietoja, mutta arkaluonteisia tietoja ei tarvita eikä sisällytetä tietoihin. Samassa yhteydessä kuitenkin säädettäisiin viranomaisten tiedonsaantioikeudesta sakkorekisteristä. Rikollista tekoa, rangaistusta ja muuta rikoksen seuraamusta koskevat tiedot ovat valtiosääntöisesti arkaluonteisia henkilötietoja (ks. PeVL 37/2013 vp), vaikka ne eivät lukeudu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisiin erityisiin henkilötietoryhmiin. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perustuslakivaliokunta pitää edelleen perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi (PeVL 15/2018 vp). Näillä

tarkoitetaan laajempaa tietojoukkoa kuin vain tietosuoja-asetuksessa tarkoitetut erityiset henkilötietoryhmät (esim. PeVL 14/2018 vp, PeVL 15/2018 vp ja PeVL 17/2018 vp). Esitysluonnoksen perusteluja voitaisiin esimerkiksi korjata toteamalla, että erityisiin henkilötietoryhmiin lukeutuvia tietoja ei tarvita eikä sisällytetä tietoihin (mikäli asia on näin). Lisäksi säätämisyjärjestysperusteluista olisi syytä täydentää tekemällä selkoa mainittujen tietojen arkaluonteisuudesta perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö huomioden.

Sakkorekisterin tietojen luovuttaminen

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että seuraamusmaksun määräävät viranomaiset voisivat saada Oikeusrekisterikeskukselta sakkorekisterin tietoja. Näitä tietoja luovutettaisiin sen selvittämiseksi, ettei seuraamusmaksua määrätä sille, joka on samasta teosta jo tuomittu sakkorangaistukseen tuomioistuimessa. Oikeusministeriö pitää tietojen luovuttamisen perustetta sinällään asianmukaisena. Oikeusministeriö pitää kuitenkin olennaisena, että tiedonsaantioikeus rajoittuu ainoastaan kaksoisrangaistavuuden selvittämiseksi välttämättömiin tietoihin. Sakkorekisterin muita tietoja ei tulisi luovuttaa seuraamusmaksun määrääville viranomaisille, koska tällaiset tiedot eivät ole tarpeen seuraamusmaksun määräämisessä. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida, täytyykö ehdotetun säännöksen sanamuotoa tai perusteluja täsmentää tältä osin. Jatkovalmistelussa tulisi myös selvittää, millaisia käytännön vaikutuksia ehdotuksella on Oikeusrekisterikeskukselle ja huomioida nämä seikat hallituksen esityksessä.

Muut huomiot

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 35 b §:n 3 momentissa säädettäisiin rekisterin käyttöön ja ylläpitoon liittyen, että henkilötietojen käsittelyyn ei sovelleta, mitä tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa säädetään. Oikeusministeriö toteaa, että kyseistä rekisteröidyn oikeuksien rajoittamista ei ole perusteltu esitysluonnoksessa. Säännös vastaisi kuitenkin voimassa olevaa sääntelyä ja aikanaan sitä säädettäessä on tehty melko kattavasti selkoa kansallisen liikkumavaran käytöstä (ks. HE 26/2018 vp, s. 38-45). Oikeusministeriöllä ei siten ole tältä osin asiallisesti huomautettavaa. Oikeusministeriö katsoo kuitenkin, että esitystä voisi selkeyttää se, jos rekisteröidyn oikeuksien rajoituksen kerrotaisiin vastaavan voimassa olevaa sääntelyä ja lyhyesti taustoitettaisiin sen perusteita.

Uutena tietona 35 §:ssä tarkoitettuun valvontarekisteriin sisällytettäisiin tunnistenumero. Esitysluonnoksessa todetaan, että tunnistenumero helpottaisi rekisterihauissa, jolloin ei tarvittaisi henkilötietoja erottamaan samannimisiä henkilöitä toisistaan. Oikeusministeriö huomauttaa, että tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukainen henkilötietojen käsite on laaja, eikä siihen liity kansallista sääntelyliikkumavaraa. Tunnistenumerossa on mitä ilmeisimmin kysymys tietosuoja-asetuksen määritelmän mukaisesta henkilötiedosta, koska sen avulla luonnollinen henkilö on yksiselitteisesti tunnistettavissa. Esitysluonnoksen perusteluista olisi syytä korjata edellä mainittua kohtaa, jossa annetaan ymmärtää, ettei tunnistenumero olisi henkilötieto.

osastopäällikkö

Johanna Suurpää

lainsäädäntöneuvos

Heini Färkkilä

Jakelu

MMM Maa- ja metsätalousministeriö

VN/4564/2020-OM-22

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: